

BAMBLE SPAREBANK

Basel II

PILAR III

31.12.2014

Innholdsfortegnelse

1	BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER	3
1.1	Introduksjon til nye kapitaldekningsregler.....	3
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	4
2.1	Ansvarlig kapital	4
2.2	Kapitalkrav	5
2.3	Bufferkrav	5
2.4	Uvektet kjernekapitalandel.	6
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	6
3.1	Innledning.....	6
3.2	Organisering og ansvar.....	7
3.3	Risikoområder	7
4	RISIKOOMRÅDER	8
4.1	Kredittrisiko - Standardmetoden.....	8
4.2	Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen.....	13
4.3	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	13
4.4	Likviditetsrisiko	14
4.5	Markedsrisiko	14
4.6	Operasjonell risiko.....	15
4.7	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	15
4.8	Bankens godtgjørelsesordning.	16

1 BASEL II – NYE KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til nye kapitaldekningsregler

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i **BAMBLE SPAREBANK**. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar III) som pålegges banken i nytt kapitaldekningsregelverk (Basel II).

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standard
Markedsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Bruk av standardmetoden ved beregning av kredittrisiko betyr at banken benytter standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. Bruk av basismetoden på operasjonell risiko innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Bankens handelsportefølje og beregning av markedsrisiko under pilar I er derfor ikke aktuelt.

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over

forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Banken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå. Bankene eier følgende datterselskaper som ikke er konsolidert pga liten aktivitet og lav balanse.

Selskaper som ikke er konsolidert og hvor investeringen heller ikke er fratrukket i ansvarlig kapital						
Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor	Type virksomhet
Bamble Eiendom	1000	1010	100 %	100 %	Bamble	
Grenland Eiendomsmegling	204	209	51 %	51 %	Bamble	

Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2014 med mindre annet fremgår av teksten.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen består av ren kjernekapital, kjernekapital og tilleggskapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalforskriftens definisjoner. Alle tall oppgis i hele tusen.

2.1 Ansvarlig kapital

Beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr. 31.12.2014.

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (tall i tusen NOK)				
			2014	2013
Sparebankens fond			293.264	266.326
+ Gavefond			2.270	1.770
- Immaterielle aktiva			0	-1.691
+ Egenkapitalbevis			42.596	
+ Utbyttefond / overkursfond			456	
- Fradrag i ren kjernekapital for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner, etter overgangsregler			-9.892	
Ren Kjernekapital			328.694	
+ Fondsobligasjonslån innenfor 15 % av kjernekapital - overgangsordning - call 2016			39.956	39.932
+ Fondsobligasjonslån innenfor 35 % av kjernekapital			60.000	60.000
+ Fondsobligasjonslån fra Statens Finansfond innenfor 20 % av kjernekapital - step-up 2013			0	0
- Fradrag i kjernekapital som følge av overgangsregler			-19.783	-17.611
- Fradrag for beholdning av fondsobligasjoner i andre finansinst.			0	0
Netto kjernekapital			408.867	348.726
+ Fondsobligasjonslån utover 15 % av kjernekapital			0	0
+ Ansvarlig lån - forfall 2019			40.000	15.000
- Fradrag i tilleggskapital som følge av overgangsregler			-19.783	-15.000
- Fradrag for beholdning av ansvarlig kapital i andre finansinst.			-596	0
Total tellende ansvarlig kapital			428.488	348.726
Totalt risikovektet volum			2.285.536	2.141.219
Kjernekapitaldekning			17,89 %	16,29 %
Ren Kjernekapital			14,38 %	11,62 %
Kapitaldekning			18,75 %	16,29 %

Banken emiterte EK bevis for MNOK 42,6 med innbetaling 2.6.2014. Emisjonen ble gjennomført lokalt og ga god respons i markedet. Bankens forstanderskap vedtok en utbyttepolitikk som tilsier et utbytte på 60 – 90 % av tilordnet overskudd. For regnskapsåret 2014 vil ca. 85 % av tilordnet overskudd bli utbetalt i direkteutbytte.

Bankens fondsobligasjonslån innenfor 15 % av kjernekapital har step-up i 2016. I henhold til nye regler vil lånet avkortes som kjernekapital årlig fra 2015.

Bankens fondsobligasjonslån på MNOK 60 er innenfor nye regler. Lånet er evigvarende, men med call-opsjon etter 5 år. Bankens ansvarlige lån på MNOK 15 ble innfridd i 2014 (call-opsjon). Et nytt lån stort MNOK 40 ble tatt opp. Nytt lån har call-opsjon i 2019.

2.2 Kapitalkrav

Myndighetenes krav til ansvarlig kapital er på 8 % av angitt beregningsgrunnlag. Nedenfor følger en oversikt over kapitalkravet fordelt etter engasjementskategorier:

Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	Kapitalkrav	Beregningsgrunnla
Stater og sentralbanker		0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	29	366
Offentlige foretak		
Multilaterale utviklingsbanker		
Internasjonale organisasjoner		
Institusjoner	918	11.469
Foretak	21.982	274.773
Massemarkedsengasjementer	0	0
Engasjementer med pantessikkerhet i eiendom	117.561	1.469.513
Forfalte engasjementer	2.924	36.550
Høyrisiko-engasjementer		
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.132	26.655
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating		
Andeler i verdipapirfond	5.903	73.782
Egenkapitalposisjoner	4.484	56.048
Øvrige engasjementer	13.194	164.931
CVA-tillegg		
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	169.127	2.114.087
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	13.716	171.449
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko		
Sum beregningsgrunnlag	182.843	2.285.536

1) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5, beregnet ved regnskapsårets slutt. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger § 42-1 (3) i kapitalforskriften.

2.3 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2014 et kombinert bufferkrav på MNOK 125,7 som fremkommer slik

Buffertype		Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2014 i mill kr
Bevaringsbuffer	2,50 %	57,1
Systemrisikobuffer	3,00 %	68,6
Motsyklisk buffer		Ikke aktuelt
Kombinert bufferkrav		125,7

Bufferkravene kommer i tillegg til myndighetenes minimumskrav til ren kjernekapital på MNOK 102,8 (4,50%)

Banken har, etter inndekning av myndighetenes minimumskrav, MNOK 225,8 til å dekke det kombinerte bufferkravet på MNOK 125,7.

2.4 Uvektet kjernekapitalandel.

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktor. For banken er dette beregnet til

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	6,49 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregl)	8,38 %

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskaping. Styret i **BAMBLE SPAREBANK** har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

BAMBLE SPAREBANK har etablert en ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Prosessen skal være fremoverskuende, dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i denne prosessen tar hensyn til dagens eksponering + planlagte strategiske endringer. Bankens foretar også en stresstest av effekten på kapitaldekningen ved et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Styret i banken godkjenner utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderinger og stresstester.

Banken har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital.

Modellen som benyttes er utarbeidet av EIKA ViS og er en restrisikomodel basert på standardmetoden, som baserer seg på å identifisere de risikoer som ikke er dekket av minstekravet. Modellen omfatter i tillegg nødvendige arbeidsprosesser, instruksjoner, beregninger og øvrige dokumenter som anses nødvendige for å etablere en tilstrekkelig ICAAP prosess. Nødvendig utvikling og tilpasning i egen bank er gjennomført i samarbeid med andre lokale Eika banker

Risiko- og kapitalstyringen i banken tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen. Banken har etablert egne risikostrategier for hvert område, og det er konkretisert styringsmål og rammer for det enkelte risikoområde. Disse strategiene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens øvrige planprosess.

Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten. Konsentrasjoner som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

3.2 Organisering og ansvar

Ansvaret for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko (risikotoleranse) og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastsetter videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i banken, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Banksjef

Har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Risk Manager

Banken har etablert en Risk Manager rolle som er ansvarlig for overvåking og rapportering av risiko til styret periodisk. Rollen er uavhengig av bankens administrasjon og kan rapportere direkte til styret ved behov.

Alle ledere

Har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon. Bankens ekstern revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapital situasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens intern kontroll som også inneholder vurdering av bankens kapitalanalyse (ICAAP).

3.3 Risikoområder

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følger av kunders eller andre motparters evne og vilje til å oppfylle sine forpliktelser
Likviditetsrisiko	Er risikoen for ikke å være i stand til å innfri forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedskurser som renter, verdipapirkurser og valutakurser
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeatferd.
Omdømmerisiko	Er risikoen for svikt i inntjening og tilgang på funding på grunn av sviktende omdømme hos kunder, motparter og/eller myndigheter.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger

4 RISIKOOMRÅDER

4.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til banksjef innenfor visse rammer. Banksjef kan videredelegere fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er den viktigste forutsetning for at bankens skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er kredittsjefens ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har eller utvikler den nødvendige kredittkompetanse.

Banken bruker egne risikoklassifiseringssystemer i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i følgende undergrupper; lav, middels og høy risiko. Med virkning fra 2015 tar banken i bruk et nytt risikoklassifiseringssystem som er utarbeidet av Eika Gruppen sammen med et eksternt kredittopplysningsbyrå. Systemet innfører en inndeling i 12 risikoklasser basert på eksternt betalingsfering og interne faktorer. Sikkerhetsstillelse vil ikke lenger være et element i risikoklassifiseringen av kunder. Bankens vil på samme måte som tidligere

oppsummere den enkelte risikoklasse i 3 akkumulerte nivåer; Lav, Middels og Høy risiko. Nytt system tas i bruk fra 01.01.2015.

Banken etterstreber å prise kredittrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens finansstrategi hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer, samt maksimalramme for eksponering per bransje og per utsteder.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalutlån mot kunder samt utlån til kredittinstitusjoner fordelt på risikoklassifisering, kundegruppe og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning til kunder og kredittinstitusjoner. Tabellene viser også samlet utlånsbeløp med verdifall og nedskrivninger. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

Samlet utlånsbeløp etter individuelle nedskrivninger og uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse og engasjementenes gjennomsnittlige størrelse i løpet av perioden:

Gjennomsnittlig utlånsbeløp er her definert som inngående beløp 2014 + utgående beløp 2014 delt på to.

Engasjementer per 31.12 fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Personkunder	2.875.901	191.042	5.725	3.072.668
Primærnæringer	31.738	7.634	75	39.447
Industri	49.373	8.913	2.421	60.707
Bygg og anlegg	83.404	14.647	13.946	111.997
Eiendomsdrift	283.432	4.402	5.573	293.407
Varehandel, overnatting, servering	76.171	10.074	4.287	90.532
Transport	43.705	3.354	5.208	52.267
Finansiering, forsikr., faglig og tekn.tjen.yt.	46.801	1.893	3.616	52.310
Øvrige næringer	68.297	5.342	1.063	74.702
Eika BoligKreditt			144.497	144.497
Sum	3.558.822	247.301	186.411	3.992.534
Bamble	1.853.111	139.713	25.664	2.018.488
Garanti Eika Boligkreditt			144.497	144.497
Porsgrunn	611.470	54.125	8.558	674.153
Skien	347.120	22.927	6.602	376.649
Telemark ellers	67.261	3.354	75	70.690
Oslo	189.665	11.835	0	201.500
Øvrige fylker	490.195	15.347	1.015	506.557
Sum	3.558.822	247.301	186.411	3.992.534
Gjennomsnitt ²	3.371.093	241.501	211.653	3.824.247

2) Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

Lån i Eika Boligkreditt tot MNOK 1 112 fordeler seg geografisk med MNOK 871 i Telemark Fylke, mens MNOK 241 er lånt ut til kunder utenfor Telemark.

Risikoklassifisering av utlån, kreditter og garantier.								
Risikofordelt utlånsportefølje per 31.12	Brutto utlån		Garantier		Trekkfasiliteter		Individuelle nedskrivninger	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Høy risiko	167656	148942	4634	7988	34455	47886	29965	14733
Middels risiko	496891	305175	10135	2534	123958	64679	0	0
Lav risiko	2878871	2703229	171622	226353	788887	824622	0	0
Ikke klassifisert	15403	26017	20	20	9172	23664	561	441
Sum	3558821	3183363	186411	236895	956472	960851	30526	15174
Lån i EBK, lav risiko	1112025	1073214						

Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)							
Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	54.018	0	0	0	0	14.017	68.035
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	9.788	0	0	0	1.000	0	10.788
Utlån og fordringer på kunder	38.687	38.540	289.736	783.752	2.408.107	-38.151	3.520.671
Obligasjoner og sertifikater	0	4.989	21.147	370.461	52.922	0	449.519
Øvrige eiendelsposter	17.395	0	0	0	2.516	348.405	368.316
Ubenyttede rammer	0	0	56.259	0	191.414	0	247.673
Garantier	0	0	0	186.411	0	0	186.411
Sum	119.888	43.529	367.142	1.340.624	2.655.959	324.271	4.851.413

Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder er vurdert til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, inntektsføres direkte. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister, overtrekkslister og oppfølging av risikoklassifiseringssystemet.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrett på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Spesielt fokusert er engasjementer kategorisert som høy risiko. Der de vurderte sikkerheter åpenbart ikke dekker engasjementet, blir det vurdert nedskrivning ved mislighold. Slike vurderinger blir alltid foretatt når misligholdet har lengre varighet enn 90 dager. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak for de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Bankens modell for beregning av gruppevis nedskrivninger baserer seg på forventet tap i de ulike risikoklasser.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og engasjementer med nedskrivning. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap innværende år.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)						
Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Bokførte tap siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Personkunder	23.723	4.659	7.568	2.976		
Primærnæringer	0					
Industri	0					
Bygg og anlegg	5.400	148	4.950	5.192	0	0
Eiendomsdrift	7.563	14.949	7.921	4.345		
Varehandel, overnatting, servering	217	611	611	570		
Transport	1.756	12.254	2.702	2.178		
Finansiering, forsikr., faglig og tekn.tjen.yt.	0					
Øvrige næringer	254	7.857	6.774	1.606		
Eika BoligKreditt						
Sum	38.913	40.478	30.526	16.867	0	0
"Hjemkommune"						
Øvrige deler av "hjemfylke"						
Øvrige deler av Norge						
Utland						
1 Kun individuelle nedskrivninger						
2 Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.						

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	15.174	63	15.237
+Økte nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	4.750	0	4.750
+Nye nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	11.007	0	11.007
-Konstatert tap på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-201	0	-201
-Tilbakeføring på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-204	-63	-267
Utgående balanse	30.526	0	30.526

Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)

Inngående balanse	17.825
+/- Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	-10.200
Utgående balanse	7.625

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kroner)

	Utlån	Garantier	Sum
Periodens endring i individuelle nedskrivninger/avsetninger	15352	-63	15289
Periodens endring i gruppenedskrivninger	-10200	0	-10200
Periodens konstaterte tap som det tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	216	0	216
Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	1354	0	1354
Periodens inngang på tidligere års konstaterte tap	-71	0	-71
Periodens tapskostnad	6651	-63	6588

Bruk av ratingbyråer

BAMBLE SPAREBANK anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Ved fastsettelse av kapitalkravet benyttes pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges sikkerhetens markedsverdi til grunn. Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Brutto engasjement med pant i bolig på MNOK 3 202,1 Forfalte engasjementer etter regelverket er på MNOK 38,9.

Motpartsrisiko for derivater

Banken renteswapavtale ble innfridd i 2014 og vi har nå ingen slike avtaler løpende.

Pr. 31.12.2014 har banken ingen renteswap-avtaler for fastrentelån fordi porteføljen nå kun utgjør MNOK 30,0

4.2 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Aksjer og andeler klassifiseres som omløpsportefølje eller som anleggspportefølje. Instrumentene er vurdert etter laveste verdis prinsipp. Urealisert verdiendring i porteføljene resultatføres. Bankens plasseringer i rentefond rapporteres som andre aksjer og andeler.

Egenkapitalposisjoner						
Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål						
- børsnoterte aksjer	6.994	6.994	140	937	937	937
- andre aksjer og andeler, inkl rentefond	240.888	245.486	205	-292	0	0
Aksjer og andeler - strategisk formål						
- børsnoterte aksjer						
- andre aksjer og andeler	76.571	76.571	5.429	0	0	0
1 "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap						

4.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. I banken er renterisikoen i hovedsak knyttet til fastrente utlån, obligasjonsporteføljen og fastrente innlån, men øvrige utlånsprodukter og innskuddsproduktene vil ha en viss effekt pga gjeldene varslingsfrister ved renteendringer.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Renterisiko måles og rapporteres kvartalsvis til styret gjennom beregning av effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med 1 prosentpoeng.

Netto renterisiko (alle beløp i NOK) har utviklet seg slik gjennom året:

Mill kroner	
Renterisiko per 01.01.2014	1,2
Renterisiko per 31.12.2014	1,7
Endring i renterisiko 2014	0,5

4.4 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å innfri sine forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko skjer gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital, samt lengden på den tidsperioden hvor banken skal være avhengig av ny finansiering fra markedet.

Bankens viktigste finansieringskilder er egenkapital og innskudd fra kunder. Det søkes å oppnå en innskuddstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være lav.

Bankens likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2014 på 76,0 % .

Til tross for urolighetene i finansmarkedene er likviditetssituasjonen tilfredsstillende, med en langsiktig likviditetsindikator (> ett år) på 120,8 % ligger vi godt over bankens rammer på området. Den totale fundingen fra verdipapirmarkedet og andre banker var pr. 31.12.2014 MNOK 1 401,0 (nominelle verdier). Av dette skal MNOK 336,0 refinansieres i løpet av 2015.

4.5 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten, samt rente- og valutahandel.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom bankens policy og ihht gjeldende forskrifter. Markedspolicen gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen moderat til lav, med bakgrunn i:

- Bankens beholdning er lavere enn vedtatte rammer av styret.
- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet utover eierinteresse i Eika Gruppen er moderat
- Bankens transaksjoner i utenlandsk valuta er ubetydelig.

4.6 Operasjonell risiko

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del av bankens arbeid i henhold til internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Banken har etablert et system for hendelsesrapportering. Rapportering av hendelser og oppfølging av internkontroll gjøres kvartalsvis til styret.

I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

4.7 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Definisjon

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntektssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundedadferd.

Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko er risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Banken definerer denne risikoen som risikoen for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognoser knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

Etter styrets oppfatning har bankens oppnådde resultater vist at den er konkurransedyktig og har evne til lønnsomhet. Gjennomført analyse om kundetilfredshet og positive tilbakemeldinger fra kundene gir trygghet for at banken evner å betjene på et tilfredsstillende servicenivå.

4.8 Bankens godtgjørelsesordning.

Styret har gitt retningslinjer for godtgjørelse som omfatter alle former for godtgjørelse til de ansatte. Retningslinjene skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med virksomhetens risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Ansatte utenom ledergruppen har en avtale via bedriftsoverenskomsten som, forutsatt styrets godkjenning av kriterier, kan gi inntil en gjennomsnittlig månedslønn inkl feriepengene. Avtalen er lik for alle og bonusavtalen utbetales likt til alle ansatte (avhengig av stillingsbrøk)

Bankens ledergruppe har individuelle avtaler basert på samme kriterier som de ansatte. Avtalen kan gi inntil en månedslønn inkl feriepengene.

Alle ansatte får utbetalt bonus etter regnskapsåret 2014 basert på delvis oppnåelse av målekriterier.